

Maade, hvorpaa Læreren eksaminerer, og det kan ikke nægtes, at ogsaa det har temmelig stor Betydning. Det maa være mig tilladt i den Henseende at anføre en Udtalelse, der faldt i Landstinget 1867 under Forhandlingerne om Eksamenkommissionen. Der udtalte afbøde Fischer: „Enhver Lærer, især naar han bliver ældre, vænner sig til at give sin Undervisning en vis Form, han vænner sig til at gøre visse Spørgsmaal og forlanger derpaa visse Svar, og faar han disse, er han tilfreds; det er ikke sagt, at saadanne rigtige Bepaarelser forudlætte grundig Kundskab hos Eleven.“ Jeg fremdrager denne Udtalelse, fordi det var en gammel erfaren Skolemand, den kom fra. Man vil maaske gøre den Indvending, at Læreren nok skal eksaminere, men det hedder i Lovforslagets § 6, at Genstandene for Eksaminationen bestemmes af Censorerne efter forudgaaet Samraad med Eksaminator. Det forekommer mig imidlertid, at heller ikke dette er ret betryggende, og jeg vil i den Henseende gerne tillade mig at anføre en Udtalelse af en Mand, der dog havde nogen Forstand paa Eksamen, nemlig afbøde Madvig. Han var Ordfører for det Landstingsudvalg, der i 1867 behandlede Loven om Skolelærereksamen, og under Forhandlingerne derom udtalte han: „Ingen Censurindvirkning kan selv ved den paa en Gang fasteste og besindigste Opræden bringe et rigtigt og paalideligt Resultat ud af en med Vilje eller af Mangel paa Evne overfladist eller forkortet anstillet Eksamination, hvormod Bestræbelser for dog at faa en nogenlunde rigtig Dom tilvejebragt eller for at fremtvinge en grundigere og bedre Eksamination kan føre til de ubehageligste Afværgninger og gøre Censurvirkningheden utaalelig.“ Det var den Erfaring, som Madvig udtalte, og jeg tror nok, at han med Hensyn til Eksamensvæsen maa anses for en Autoritet. Til samme Resultat er Seminarieforsøgeren i Gaarup kommen; han siger nemlig blandt andet: „Jeg kan ikke være blind for de Ulemper, der kunne udspringe af en saadan Ordning. Det er naturligt, at enhver Lærer maa ønske, at det ved Prøven maa gaa hans Elev saa godt som muligt; det er menneskeligt, om han i sin Eksamination kommer til at gøre nogen Forstel paa de forskellige.“ Og saa siger

han, at naturligvis lader der sig raade Bød paa disse Ulemper og adskillige andre, f. Eks. ved, at der oprettes en Censurkommission, men derpaa søger han til — og det forekommer mig at være meget træffende — „det ligger ikke al Tid saa let for os danske at sætte alle uvedkommende Hensyn til Side netop i de Dage, hvor man huses med Gæstfrihed i Forstanderens Hjem“. Jeg tror ogsaa, at det i mange Tilfælde er meget vanskeligt for Censurkommissionen at gribe meget ind i Eksaminationen. Jeg mener derfor, at man maa beholde Eksamenkommissionen. Jeg har ikke det fjerneste imod, at Eksamen afholdes paa Statsseminarierne og paa de private Seminarier, men jeg mener, at man bør beholde Eksamenkommissionen. Denne Ordning anser jeg for mest betryggende, og jeg kan ikke tænke mig, at den højtærede Minister skulde ville stille sig bestemt imod en saadan Ordning. Jeg slutter dette navnlig af den Udtalelse, jeg for et Øjeblik siden citerede efter Landstingstidenden, og hvor Ministeren paa det bestemteste hævdede, at Hovedpunktet, Kernepunktet, er Bestemmelsen om de Kursus, Eleverne skulle gennemgaa, før de indstilles til Eksamen. Desuden fremgaar ogsaa dette af de Motiver, der følge med Lovforslaget. Der siger Ministeren selv: „Ministeriet maa ønske det taget under Overvejelse, om ikke de væsentligste Mangler ved den bestaaende Ordning vilde afhjælpes ved at betinge Udgangen til Eksamenkommissionens Prøve af en Dimissionsattest fra Statsseminarierne og anerkendte Frie Seminarier, hvilken Atest for Elevernes Vedkommende udstedtes i Henhold til de dem under deres Ophold paa Seminarieret regelmæssigt meddelte Vidnesbyrd eller efter Afholdelsen af en Afgangsprøve, og muligvis saaledes, at Vidnesbyrdet eller Eksamenkarakteren medvirkede med en vis Vægt ved Fastsættelsen af Karakteren ved Eksamenkommissionens Prøve.“ De anmeldte Privatistatattesten underkaste sig en Prøve paa Seminarieret. En saadan Ordning, der kunde ske uden nogen væsentlig Ændring i de gældende Bestemmelser, vilde give Seminarierne en vis Indflydelse paa Eksamens Udfald. Det vilde for mig — jeg vil bruge saa mildt et Udtryk som muligt — volde megen